

Verksamhetsplan 2017 för Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, är en förening med Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen Kalmar län, Naturskyddsföreningen Uppsala län, samt Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar (Oss) som medlemmar. MKG har som syfte "att verka för det på lång sikt miljö- och hälsomässigt bästa hanterandet av avfall från kärnteknisk verksamhet i Sverige" vilket är i linje med miljömålet "Säker strålmiljö".

MKG är konstituerad för ett långsiktigt arbete med kärnavfallsfrågor, med fokus på deltagande i samrådsprocesser och miljöprovningar.

MKG, i samarbete med Naturskyddsföreningen, har sedan 2005 deltagit i samrådet som ägt rum inför kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB:s ansökningar till Strålsäkerhetsmyndigheten och mark- och miljödomstolen om att få bygga ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle. Kärnavfallsbolaget valde 2009 Forsmark för lokaliseringen av slutförvaret. MKG deltar tillsammans med Naturskyddsföreningen i de pågående provningarna av ansökningarna som lämnades in i mars 2011 och kungjordes i januari 2016.

Föreningen deltar i samarbete med Naturskyddsföreningen även i provningen av kärnkraftsindustrins ansökan om att få bygga ett nytt slutförvar för kortlivat radioaktivt rivningsavfall, SFR 2, i anslutning till det existerande slutförvaret SFR vid Forsmarks kärnkraftverk.

Föreningen deltar i ett europeiskt miljörelsenätverk, Nuclear Transparency Watch (NTW) där kanslichefen leder arbetet inom kärnavfallsområdet. Arbetet inom EU är till stora delar kopplat till granskning av implementeringen av EU:s kärnavfallsdirektiv (2011/70/Euratom). Eftersom Euratom inte ligger inom Lissabonfördraget finns det inte skrivningar om kärnteknik eller kärnavfall i European Environmental Agencies "Core Set of Indicators" men det finns i kärnavfallsdirektivet skrivningar med målsättningar inom området. Föreningens arbete ligger i linje med dessa målsättningar.

MKG deltar även i olika EU-forskningsprojekt inom kärnavfallsområdet.

Föreningen ska under 2017 (i mån av tillgång till resurser):

- Delta i provningsprocesserna för de inlämnade ansökningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen rörande ett slutförvarssystem för använt

- kärnbränsle och lämna yttranden till Strålsäkerhetsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt i den pågående kompletteringsfasen
- Stödja och samarbeta med medlemsorganisationerna i deras arbete i prövningsprocessen
 - Informera om slutförvarsfrågor inom prövningsprocessen genom nyhetsbrev, hemsidan och särskilda broschyrer och rapporter
 - Följa kunskapsutvecklingen inom slutförvarsområdet, arbeta med specifika sakfrågor, samt identifiera nya frågor som är viktiga för miljö och hälsa i ett långsiktigt perspektiv
 - Delta i arbetet med att utvärdera kärnkraftsindustrins forskningsprogram Fud-16 för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer
 - Delta i samråd om och miljöprövningar av hantering och slutförvaring av annat radioaktivt avfall än använt kärnbränsle och rivning av kärntekniska anläggningar, bl.a. prövningen tillstånd för slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall, SFR och tillbyggnaden SFR 2
 - Arbeta med frågeställningar som rör finansieringssystemet för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer
 - Fortsätta arbetet med analysen av hur den svenska modellen för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle kan förbättras
 - Lämna yttranden över remisser
 - Genomföra seminarier som rör slutförvarsfrågor för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer i Stockholm, Östhammar och Oskarshamn
 - Genomföra ett årsmöte för föreningen
 - Bevaka den internationella utvecklingen inom slutförvarsområdet
 - I mån av tillgång till resurser delta europeiskt nätverkssamarbete (NTW) och europeiska forskningsprojekt (SITEX-II och Beacon) inom kärnavfallsområdet

Verksamheten under 2017 kommer i linje med detta att inriktas på följande uppgifter:

1. Deltagande i prövningsprocesser

MKG avser att delta i prövningsprocesserna rörande de av kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB:s ansökningar till Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt miljöbalken och till Strålsäkerhetsmyndigheten enligt kärntekniklagen rörande ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle, med slutförvaret lokaliserat i Forsmark. Föreningen samarbetar med medlemsföreningen Naturskyddsföreningen i ett gemensamt projekt för att effektivt kunna delta i prövningarna (kärnavfallsprojektet, KAP). Projektet drivs i Naturskyddsföreningens regi med MKG:s kanslichef som projektledare för arbetsgruppen. Naturskyddsföreningen bidrar med juridisk expertis och MKG med expertis i sakfrågor. Projektet har en styrgrupp bestående av avdelningschefen för klimat- och energifrågor vid Naturskyddsföreningen och MKG:s ordförande.

Kärnavfallsbolaget SKB:s ansökan om att få bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark lämnades in till mark- och miljödomstolen och SSM i mars 2011. Fram till hösten 2015 pågick en process att utreda om ansökan var komplett nog för att kungöras. MKG och Naturskyddsföreningen lämnade tillsammans under perioden in 3 större och ett antal mindre yttranden i kompletteringsfasen.

Den 29 januari 2016 kungjordes ansökan och MKG och Naturskyddsföreningen har lämnat in ett gemensamt yttrande i sak och kommer att skicka in ett andra yttrande senast den 14 februari. Domstolen har sagt att en huvudförhandling kan ske tidigast hösten 2017 men föreningarna planerar för att det blir en huvudförhandling i höst.*

Föreningen kommer tillsammans med Naturskyddsföreningen även att delta i den pågående prövningen av industrins ansökan om att få bygga ett slutförvar för kortlivat radioaktivt rivningsavfall, SFR 2, vid Forsmarks kärnkraftverk. I samma miljömål görs en prövning av det existerande slutförvaret för kortlivat radioaktivt driftsavfall SFR. SFR 2 är en planerad tillbyggnad av det existerande slutförvaret.

2. Stöd till övriga medlemsorganisationer i deras deltagande i prövningsprocesser

Främst sker MKG:s stöd till medlemsorganisationerna genom prövningsprojektet KAP som Naturskyddsföreningen och MKG genomför i Naturskyddsföreningens regi. MKG ska dock även bistå övriga medlemsorganisationer i deras egna arbeten inom prövningsprocesserna rörande slutförvaret för använt kärnbränsle.

3. Informera om slutförvarsfrågan i anslutning till prövningsprocesserna för använt kärnbränsle

MKG har i samrådet inför den inlämnade slutförvarsansökan för använt kärnbränsle publicerat ett antal broschyrer, informationsblad och rapporter. Några av dessa har översatts till engelska för att användas som underlag för internationell granskning. Föreningen håller under prövningsprocessen dessa publikationer uppdaterade och tar fram ytterligare rapporter och broschyrer. Under 2017 planeras av resursskäl inget annat än mindre uppdateringar och nytryck.

Föreningen kommer att informera via sin hemsida (<http://www.mkg.se>) och fortsätta hålla den uppdaterad, inklusive den särskilda portal som utvecklats för prövningarna av ansökningarna om slutförvaret för använt kärnbränsle hos mark- och miljödomstolen och hos Strålsäkerhetsmyndigheten.

För att intresserade personer lättare ska kunna följa MKG:s arbete i prövningsprocessen kommer 2-3 nyhetsbrev att ges ut under året.

MKG kommer även att informera om sitt och medlemsorganisationernas arbete inom prövningsprocessen lokalt i Östhammars och Oskarshamns kommuner.

4. Följa utvärderingen av kärnkraftsindustrins forskningsprogram Fud-16

Föreningen kommer i början av 2017 att lämna ett remissyttrande över kärnkraftsindustrins forskningsprogram Fud-16 för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer. Under 2017 kommer föreningen att följa den fortsatta hanteringen av forskningsprogrammet av Strålsäkerhetsmyndigheten

* Mer om föreningarnas arbete i denna miljöprövning finns på <http://www.mkg.se/Naturskyddsforeningens-och-MKGs-arbete> .

och Kärnavfallsrådet. Regeringen kommer att ta ett beslut om programmet under senhösten 2017.

5. Följa kunskapsutvecklingen inom kärnavfallsområdet, arbeta med specifika sakfrågor, samt identifiera nya frågor som är viktiga för miljö och hälsa i ett långsiktigt perspektiv

Föreningen kommer under prövningsprocessen fortsätta att följa den nationella och internationella kunskapsutvecklingen inom slutförvarsområdet.

Föreningen kommer i olika projekt att ta fram saklig information om miljö- och hälsoeffekter vid hantering av använt kärnbränsle och kommer att granska förslag och olika alternativ för nationell hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Viktiga frågeställningar är de som påverkar alternativredovisningar av metod och plats samt frågeställningar som påverkar den långsiktiga säkerheten av slutförvaret, t ex korrosion av koppar, erodering av lerbufferten och påverkan under istider.

Föreningen kommer att fortsätta granskningen av industrins forskningsarbete och av dess vidareutveckling av säkerhets- och systemanalyser. MKG kommer att bevaka kunskapsutvecklingen vad gäller den alternativa metoden djupa borrhål. MKG kommer även att följa frågan om regional grundvattenströmning och dess betydelse för långsiktig miljösäkerhet för ett slutförvar.

Föreningen kommer att fortsätta arbetet med att förstå och granska frågeställningar som rör naturvärden i Forsmark.

En annan viktig fråga som föreningen arbetar med är de risker som finns vid avsiktliga och spekulativa mänskliga intrång, som exempelvis är kopplade till långsiktiga risker för kärnvapenspridning.

Föreningen arbetar även med frågeställningar som rör långsiktig miljösäkerhet, metodval och platsval för ett nytt slutförvar för kortlivat radioaktivt avfall.

Föreningen kommer generellt även att arbeta för att identifiera nya frågeställningar inom kärnavfallsområdet som är av vikt för miljö och hälsa som kan behöva lyftas i prövningsprocessen.

6. Arbeta med finansieringsfrågor

MKG kommer under 2017 att arbeta med frågeställningar som rör finansieringssystemet för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer. Dels kommer föreningen att föra fram synpunkter i Strålsäkerhetsmyndighetens utvärdering av kärnkraftsindustrins underlag "Plan 2016" för att beräkna kärnavfallsavgifter och säkerheter för åren 2018-2020.

MKG kommer även att följa det pågående arbetet med att ta fram en ny finansieringslagstiftning för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer.

7. Analys för att förbättra den svenska modellen

Eftersom det finns en osäkerhet om utfallet av prövningen av den aktuella slutförvarsansökan för använt kärnbränsle bedriver föreningen ett arbete med att analysera hur den svenska modellen för arbete med slutförvarsfrågor kan förbättras.

8. Yttranden över remisser

Föreningen kommer att lämna yttranden över remisser, både svenska och i förekommande fall enligt Esbo-konventionen.

9. Genomförandet av seminarier

Föreningen kommer vid behov under året att genomföra seminarier och andra kunskapsuppbyggande aktiviteter, både på nationell nivå och i kärnavfallskommunerna. Detta arbete kan genomföras i samarbete med andra aktörer.

10. Genomförandet av årsmöte

Föreningen kommer att genomföra ett årsmöte. Föreningen kan också komma att genomföra verksamhetsutvecklande möten inom föreningen.

11. Internationell bevakning och internationellt arbete

Föreningen kommer att under året att följa vad som händer inom kärnavfallsområdet internationellt. Föreningen har även kontakt med organisationer och experter utomlands för att diskutera frågeställningar under granskningen av slutförvarsansökningarna.

Föreningen kommer även att delta i följande EU-verksamheter och -projekt:

1. Arbete med kärnavfallsfrågor inom organisationen Nuclear Transparency Watch, NTW, bland annat med att följa av EU-kommissionens arbete med att utvärdera medlemsstaternas nationella program och rapporter enligt kärnavfallsdirektivet (2011-70-EURATOM)
2. EU-forskningsprojektet "SITEX II" (pågående, avslutas i december 2017).
3. EU-forskningsprojektet "Beacon" (ansökan inlämnad, påbörjas 1 juli 2017 om medel beviljas)